

■
NECMEDDİN KÜBRÂ,
SEYR Ü SÛLÛK RİSÂLELERİ,
Trc.: Süleyman Gökbulut, İlk
.Harf Yay., İstanbul 2016

Doktora Öğrencisi

YELİZ BAŞAR

Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

yelize76@hotmail.com

Ey Allah'ın kulu, bil ki, sen yaratıcısına doğru yolculuk yapan ve nihayetinde de O'na kavuşacak olan bir yolcusun (s. 25).

Seyr ü Sülûk Risâleleri diye bilinen bu eser, Kübreviliğin kendisine nispet edildiği Necmeddîn Kübrâ'nın (Ahmed b. Ömer b. Muhammed b. Abdullah el-Hivekî, ö.618/1221) Arapça'dan tercüme edilmiş ve üç risâlesinin toplandığı küçük hacimli bir kitabıdır. Eser, müellifin hayâtı ve eserleri hakkında kısa bilgilerin verildiği giriş bölümüyle başlar ve genel itibarıyla insanın Hakk'a yolculuğunun anlatıldığı risâlelerle devam eder.

Kitapta ilk yer alan bölüm müellifin, *Âdâbü's-Sülûk ilâ Hazret-i Mâlikî'l-Mülk ve Melikî'l-Mülûk* adlı risâlesidir. Risâlenin genelinde Hakk'a vâsil olmaya çalışan bir tâlibin seferi (yolculuğu) ve bunun âdâbı anlatılır. Müellife göre söz konusu yolculuk “kahrî ve ızdırârî (zorunlu), kesbî ve ihtiyârî (irâdî) şeklinde ikiye ayrılır. Zorunlu olan, babanın sülbünden başlayıp cennet veya cehennemde son bulan yolculuktur (s.26). İhtiyârî yolculuk ise ikiye ayrılır: Birisi kalplerin ve ruhların arşa doğru yaptığı yolculuk, diğeri ise kalıpların ve bedenlerin arzda yaptığı yolculuktur (s.27). Müellif için ihtiyârî sefer, kalbin basîretine ve orada ilâhî sıfatların tecelli etmesine engel olan inkâr, şirk, mâsiyet gibi perdelerden kurtulmak ve bunların yerine imânî, tevhidî, ubudiyeti ve güzel ahlâkî ikâme etmektir (s.30).

İki kısımdan oluşan risâlenin birinci bâbında kalbî seferin faziletinden, bunun zâhire ve bâtına taâlluk eden edeplerinden bahsedilir. Hakk'tan alıkoyan şeylerden uzaklaşmak, uzuvlarını günahattan korumak, kâmil bir şeyhe intisap etmek söz konusu zâhiri edeplere misal gösterilebilir (s. 35,37). Allah'a teslîm olmak, O'na tevekkül etmek, O'nun hakkında hüsn-i zan beslemek ise bâtınî edeplerden sayılır (s. 43,44,47). Risâlenin ikinci bâbında zâhirî seferden, onun şartlarından, âdâbından, niyetlerinden ve son kısımda –heva ve hevese âlet edildiği takdirde– seferin sebep olacağı âfetlerden bahsedilir.

İkinci risâle *Risâle fi'l-Halve* başlığını taşımaktadır. Necmeddîn Kübrâ, İbn Havle diye tanınan bir dostunun talebi üzerine te'lif ettiği bu risâlede, kendisinin seyr ü sülûk sürecinde tecrübe ettiği bazı

(manevî) hâlleri anlatır. Risâlenin girişinde bir sâlikin devamlı yapması gereken şu sekiz şart yer alır: Bedeni temiz tutmak, oruçlu olmak, sükût, hâlvete devam, ‘Lâilâheillalah’ zikrini sürdürmek, Allah’a teslim olup O’nun takdirine itiraz etmemek, havâtırını terk ve bu yolda rehberlik edecek bir şeyhe kalbi raptetmek (s. 74).

Müellif, risâlenin geri kalanında, kısaca hâlvetin âdâbına ve hâlvet boyunca kendisinin tecrübe ettiği bazı müşâhedelere yer verir. Mücâhedenin arttığı ölçüde müşâhedenin mâhiyet değiştireceğinden bahseder. Ona göre sâlikin mücâhedesini devam ettikçe muhayyile ve musavvire gücü zayıflar, dolayısıyla sûret ve şekillere bürünen mânâlâr kendilerini renklerin diliyle ifâde etmeye başlarlar. Artık İslâmın, imânın ve tevhîdin rengi beyaz; küfrün, şirkın ve şüphenin temsilcisi siyah olur (s.78, 79).

Kitaptaki son risâle, Necmeddîn Kübrânın *Minhacü’s-Sâlikîn ve Mi’racü’t-Tâlibîn* adlı risâlesidir. Bu, adı zikredilmeyen bir şahıs tarafından Necmeddîn Kübrâ’ya fakrı, ona taâlluk eden bazı meseleleri sorması ve aldığı cevaplar üzerine telif edilmiştir. Risâle, müellifin veciz şekilde ifade ettiği hayat tecrübeleriyle başlar ve kendisinin menhec (yol) olarak nitelendirdiği sekiz bölümle devam eder. Bu bölümde fakr nimetine sâhip sâlikin vasıfları, hâlvete girmenin hakikati ve âdâbı, bunun yanı sıra dünyanın geçiciliği ve nefsin mahiyeti gibi konular işlenir.

Çevirilerini Süleyman Göktürk’ün yaptığı kitaptaki üç risâlenin ortak teması, Hakk yoluna tâlip kimsenin seyr ü sülûkudur. Konuya ilgi duyanlar, mezkûr risâlelerin toplandığı ve İlk Harf yayınlarından çıkan *Seyr ü Sülûk Risâleleri* adlı bu kitabı okuyabilirler.